

KRUG LAŽI

DEJVID IGNEJŠUS

Prevela
Gordana Subotić

Laguna

Naslov originala

David Ignatius

BODY OF LIES

Copyright © 2007 by David Ignatius

Translation copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ivi

BELEŠKA PISCA

Rat opisan na ovim stranicama sasvim je stvaran, ali ova knjiga je plod mašte. Likovi, događaji i institucije izmišljeni su. Svojoj jordanskoj tajnoj službi nadenuo sam ime prave službe upotrebivši i ponešto od njenog načina rada, ali sve ostalo je izmišljeno. Veoma su me zadužili prijatelji iz mnogih zemalja, koji dele moje oduševljenje i očajanje zbog događaja na Bliskom istoku i koji su tokom dugog niza godina pokušavali da mi ukažu na istinu. Ti hrabri ljudi koji su rizikovali živote nastojeći da poprave situaciju u tom delu sveta jesu tajni heroji ove knjige.

Nekima dugujem naročitu zahvalnost: Džonatanu Šileru, koji mi je već četrdeset godina prijatelj i velikodušno mi je ponudio sto u svojoj advokatskoj kancelariji *Boies Schiller and Flexner*, gde sam tokom dugih meseci pritajen klesao ovu knjigu; Ivi Ignejšus i Geretu Epsu, koji su čitali prve verzije rukopisa; mojim jedinim književnim agentima Rafaelu Segejlenu, Bridžet Vagner i Ibenu Gilfenbaumu, koji su me ohrabivali i podsticali; Bobu Bukmanu iz Agencije *Creative Artists*, koji mi je pružio mudre savete u vezi s knjigom i likovima; mom uredniku u *Nortonu* Sterlingu Lorensu, predavaču na kursu za napredno pisanje, i njegovim zajedljivim primedbama na marginama; i, konačno, mom prijatelju i šefu u *Vašingtonu* Donaldu Grejemu.

„Obmanuti neprijatelja i dovesti ga u zabludu oduvek je bio ključni princip ratovanja. Sledstveno tome, ovakva ili onakva *ruses de guerre** igrala su ulogu u gotovo svim ratovima još od događaja s trojanskim konjem ili možda čak i ranije. Igre su se igrale toliko dugo da nije lako izmisliti nove metode prikrivanja sopstvene snage ili nauma. Štaviše, neophodno je do u tančina brižljivo planiranje i izvođenje. U suprotnom, neprijatelj ne samo da neće biti obmanut već će potpuno razotkriti igru.“

Lord Ismej, predgovor knjizi
The Man Who Never Was, 1953.

---

* Franc.: ratna lukavstva. (Prim. prev.)

Trebalo im je gotovo mesec dana da pronađu odgovarajuće telo. Rodžer Feris je postavio vrlo određene zahteve: želeo je muškarca od tridesetak godina, u dobroj fizičkoj kondiciji, po mogućstvu plavokosog, ali svakako prepoznatljivog pripadnika kavkaskе rase. Bez vidljivih znakova bolesti ili fizičkih povreda. Bez rana od metaka. To bi im kasnije stvaralo teškoće.

Ferisova zaduženja su se uglavnom odnosila na Bliski istok a je njegov šef Ed Hofman trebalo da se pobrine za detalje. Hofman nije verovao da će njegove kolege uspeti da nađu telo a da prethodno o tome ne obaveste Kongresni odbor, što znači da će uprskatai posao. Ali u vojnim krugovima danas ima ljudi koji su spremni na gotovo sve, pa se Hofman obratio ambicioznom pukovniku posade J-2 u Komandi za specijalne operacije pri bazi Mekdil Er Fors u Floridi, iz koje su mu već priskakali u pomoć po drugim osnovama. Objasnio je da mu treba usluga, i to neobična. Tražio je belca, visokog oko dva metra, u ranim srednjim godinama, dovoljno mišićavog da bude uverljiv kao terenski oficir, ali ne toliko napumpanih mišića da deluje kao vojnik. Savršen kandidat trebalo bi da je neobrezan. I mora da bude mrtav.

Pukovnik je posle tri nedelje našao telo u mrtvačnici u južnoj Floridi. Obratio se grupi oficira koji su se povukli iz aktivne službe i bavili se obezbeđivanjem privatnih lica, tvrdeći da mogu sve da završe. Mrtav čovek se prethodnog dana utopio dok je surfovao kod Zalivske obale. Advokat iz Čikaga koji je došao na odmor. Bio je odlično razvijen, smeđokos, zdrav i imao je kožicu. Zvao se Džejms Borden i bilo mu je trideset šest godina. Telo je u potpunosti odgovaralo zahtevima, osim jednog detalja: za dva dana je trebalo da bude kremirano u krematorijumu u Hajlend parku u Illinoisu. Taj problem je predstavljalo izazov. Hofman je pitao pukovnika da li je ikad obavljao crne operacije i pukovnik mu je odvratio da nije, ali da je voljan za sve. Rečenica koju je Hofman retko čuo u CIA.

Zamenu tela su izveli poput trika s kartama. Jedno telo je ubačeno u teretni deo aviona u Fort Majersu, a drugo je sletelo na čikaški aerodrom O'Hear. Kovčeg koji je stigao na O'Hear bio je isti, ali je u njemu počivao sedamdeset osmogodišnji penzionisani rukovodilac u osiguravajućoj kompaniji koji je umro od srčanog udara. Pukovnik je poslao jednog NCO oficira* u krematorijum u Hajlend parku kako bi se uverio da niko u poslednjem času neće odlučiti da izloži leš. U slučaju da nešto krene naopako, pripremili su priču – kako je avionska kompanija načinila groznu grešku i u tranzitu pomešala dva kovčega, ali sad je prekasno zato što je drugo telo već kremirano u Milvokiju. Međutim, nisu morali da iskoriste priču.

Telo Džejmsa Bordena nije bilo savršeno, ali bilo je dovoljno blizu savršenstva. Imao je mišićav gornji deo trupa premda je stomačić počeo da mu se opušta, a kosa na temenu mu se proridila. Ispostavilo se i da mu se jedan testis nije spustio. Što je više razmišljao o ovim manama, Hofmanu su se sve više dopadale. Bile su stvarni, ljudski detalji koji će obmanu učiniti uverljivijom. Savršena majstorija uključuje i greške.

* *Noncommissioned officer* – vojni, vazduhoplovni ili marinski oficir nižeg ranga ili dobrovoljac, rezervista. (Prim. prev.)

Hofman je smislio i priču o telu. Bio je to Hari Miker, ne više Džejms Borden. U Aleksandriji su iznajmili stan na ime Hari Miker, uveli mu kućni telefon, a dobio je i mobilni. Koristeći fotografiju s Boldenove vozačke dozvole izdate u Illinoisu, dobili su dozvolu države Virdžinije, zatim pasoš, a onda im je čovek u odseku za podršku napravio lažne pečate i vize. Što se tiče fotografije za pasoš, Hofmanov kolega Sami Azhar surfovao je po sajtu Bordenove advokatske kancelarije i našao njegovu sliku koju su upotrebljavali pri slanju reklamnih mejlova.

Harija Mikera su fiktivno zaposlili u Američkoj agenciji za razvoj i dali mu propusnicu USAID-a. Napravili su mu i vizitkarte, s Mikerovim brojem privatnog telefona. Pozivni broj je bio pravi – 712 – ali, kad se pozove broj pretplatnika, snimljena poruka zvuči prigušeno, ne baš kao glas prave sekretarice, već više kao glas nekog ko podražava Mikera. Obezbedili su Mikeru i mesto za parkiranje ispod sedišta AID-a u zgradi Rigan na Aveniji Pensilvanija, s karticom na kojoj je odštampan broj parking-mesta, u slučaju da ga zaboravi. To je spadalo u jednostavne zadatke; niko nije odradio više kompletnih kamuflaža od ljudi iz Agencije. Sad od Harija Mikera moraju da naprave stvarnu ličnost.

Hariju je bila potrebna odeća. Hofman nije bio pomodar i nosio je što god mu žena kupi u Targetu, te on nije bio odgovarajuća osoba za kupovinu. Poslali su Azhara u Nordstrom; tamo su imali odeću u stilu urbanog aktivnog muškarca iz Severne Virdžinije. Modernu ali solidnu. Harija Mikera su zamislili kao službenika CIA u usponu, zaposlenog u Centru za protiterorizam pri Glavnom štabu; kao momka na sredini karijere koji pokušava da se dokaže – inteligentnog čoveka koji pomalo govori arapski i ima dara za rešavanje osetljivih slučajeva. Još nisu znali gde će telo tačno završiti, ali to će verovatno biti negde duž severne granice Pakistana, gde bi moglo biti hladno. Zato mu je Azhar kupio sako srednje debljine, vunene pantalone s

faltama marke Dokers, belu košulju bez kravate i cipele s gumenom potplatom, pogodne za putovanja, ali i za grad. Nekoliko puta je odneo odeću na čišćenje, sve dok nije izgubila sjaj novog, ali problem su bile cipele. Delovale su tako novo, čak i pošto su njima grubo strugali po tlu. Cipele moraju da izgledaju stvarno, u njima mora da se oseća znoj stopala. Azhar ih je nosio nedelju dana s dva para čarapa da ne bi dobio plikove.

A šta je s ličnim životom Harija Mikera? Feris je već odlučio da je Miker razveden; to je detalj iz biografije koji će svako lako povezati sa službenikom CIA – ostavio je prvu ženu i sad se zeza okolo. Kako bi nagovestio priču o razvodu, Azhar je sastavio pismo advokata Mikerove izmišljene bivše žene „Ejmi“ upućeno Hariju, kojim ga ovaj obaveštava da alimentaciju šalje na novu adresu i upozorava ga da ne kontaktira lično s Ejmi. Da li je problem bio u Mikeru ili je njegova žena našla nekog drugog? U svakom slučaju će biti ubedljivo.

Sad je Hariju Mikeru trebalo naći devojkicu. Treba da bude lepa; čak seksi. Svi su, uključujući i pripadnike džihada, gledali filmove o Džejmsu Bondu, i ljudi će smatrati prirodnim da pravi američki špijun kreše seksi ribu. Hofman je želeo sliku plavuše u bikiniju i s velikim sisama, ali Azhar je rekao da bi to bilo previše providno, kao da su mu dodelili Pamelu Anderson. Devojka mora da izgleda seksi, ali bilo bi poželjno da radi za Agenciju. Feris je izneo pametan predlog: mogla bi da bude Afroamerikanka. Dovoljno neuobičajeno da bi moglo biti sasvim uverljivo. Hofman je predložio svoju sekretaricu – lepticu s tenom boje kakaa i blistavim osmehom. Zamolio ju je da se fotografiše u veoma otvorenoj bluzi. Ime joj je Deniz, što zvuči baš kako treba, i kad su razvili fotografije, Hofman ju je zamolio da na poledini napiše „Volim te, dušo. Deniz“, i da nacрта malo srce.

Feris se pitao da li da napišu ljubavna pisma, ali je shvatio da bi to delovalo neprirodno. Ljudi više ne pišu ljubavna pisma; šalju imejlove. Hari Miker neće nositi kompjuter, ali Azhar je

predložio da unesu poruke na Mikerov mobilni telefon i to je delovalo savršeno. Poslali su dve s Denizinog telefona. U jednoj je pisalo samo: „medeni“. U drugoj je pisalo: „dušo, vrati se. mnogo mi nedostaješ. cmok Di.“ Seksi, ali ne i vulgarno. Hofman je rekao da bi Hari trebalo da ima kondom u novčaniku, kako bi nagovestili da on pomalo švrlja kad je daleko od kuće.

Mobilni telefon je bio pravi izazov. Azhar je uneo u memoriju Denizin broj i broj glavnog štaba USAID-a, a potom je dodao broj izmišljene devojke koju je nazvao Šila i još jedan za izmišljenog prijatelja Rastija kom je zapravo „dodelio“ broj svog kućnog telefona. Da bi malo začinio, Azhar je zvao Mikerov mobilni telefon s nekoliko različitih lokala u CIA, s prepoznatljivim prefiksom 482. Ubacio je i nekoliko mamaca u „primljene pozive“ i u „pozvane brojeve“ – nekoliko restorana u Meklinu blizu sedišta Agencije, nekoliko brojeva iz Pentagona, jedan iz američke ambasade u Islamabadu, drugi iz američke ambasade u Tbilisiju. Mobilni telefon je digitalni dosije o životu njegovog vlasnika. Nije potrebno provesti mnogo vremena s telefonom Harija Mikera kako bi se prozrelo da taj čovek vodi tajni život.

Jednog jutra u poznu jesen, odenuli su leš u hladnoj sobi koju je Hofman, upravo za tu namenu, napravio ispod Severnog parkirališta CIA. Harijeva koža je bila boje požutele slonovače, boje zamagljenog neonskog svetla, ledeno hladna na dodir. Kosa mu je bila pomalo neuredna, pa su ga ošišali gotovo do glave i sad je podsećao na Brusa Vilisa. Hari je ležao nag na stolu, s nespustenim testisom i svim ostalim.

„Isuse, daj obucite ovog momka“, rekao je Hofman. Predložio je da mu obuku obične gaće, ali Azhar je odmahnuo glavom i rekao: „Mislim da ne bi trebalo“, te su našli dobro isprane bokserice i navukli mu ih do pasa. Na trenutak su se zamislili da li Hari treba da nosi potkošulju i odlučili da ne treba, izgledao bi previše naci-frano. Lako su mu obukli košulju i pantalone, ali s cipelama je išlo teže. Stopala su mu se ukrutila od hladnoće i samrtnog grča i nisu mogli da mu saviju prste i gležnjeve.

Hofman je poslao sekretaricu da kupi fen kojim su mu ugrejali stopala tek toliko da postanu savitljiva.

Na kraju su dodali i džepne sitnice – malo papirića i novčanik, koji će Harija Mikera učiniti uverljivim, ili će ga odati. Imali su račun iz Afgan Aleja, restorana u Meklinu u kojem ručavaju službenici CIA, plaćen Mikerovom Viza karticom. Hofman je dodao još jedan račun iz Kinkejds Kolvin Ran taverne u Tajsons korneru – svog omiljenog skupog restorana – račun na skoro dvesta dolara za večeru za dvoje. Možda je Hari imao ozbiljne namere s Deniz. Feris je nabavio i vizitkartu juvelirnice u Ferfaksu, s beleškom napisanom rukom: „dva karata – 5000 USD???” Hari je razmišljao o veridbi, ali je vodio računa o novcu. Azhar je predložio da ubace i priznanicu hemijske čistionice Parks feabrik ker u tržnom centru Meklin. Ljudi uvek zaborave da preuzmu rublje pre odlaska na put. I račun s benzinske stanice Ekson na putu 123, pred samim ulazom u štab. To je bio lep detalj. Kao i kupon za besplatno pranje kola na benzinskoj stanici u Aleksandriji, u blizini Harijevog stana.

Hofman je hteo Hariju da doda i aj-pod i raspravljali su o vrsti muzike koja bi se svidela izmišljenom terenskom oficiru. Onda je Azhar iznenada došao na ideju – na aj-pod ne treba da mu ubace muziku, već kurs arapskog jezika. Ko god bude našao telo provešće sate mozgajući nad izrazima – pitajući se da li je to neka tajna šifra – a onda će shvatiti da su to samo vežbe za učenje govornog arapskog. To je upravo ono što bi ambiciozan terenski oficir željan znanja poneo sa sobom – tako iskreno, dosadno američki. Hofman je imao stari isečak od ulaznice za plejof Vošington redskinsa i ubacio ga je u džep Mikerovih pantalona.

Konačan udarac će zadati kasnije: dokumenta koja bi Hari Miker trebalo da preda svojoj vezi u Al Kaidi; fotografije i telegrame koji će eksplodirati poput virtuelnih bombi dok se budu probijali kroz mrežu – dokaz da su neprijateljske ćelije provaljene

i da je u njima izdajnik. Toliko su brižljivo pravili otrovnu pilulu, upakovanu tako uverljivo i primamljivo da će je neprijatelj sigurno progutati. Otrovnna pilula bio je Hari Miker i mogao je da raznese svaku ćeliju i kapilar u telu neprijatelja. Ali, pre toga, neprijatelj treba da proguta laž.

1

BERLIN

ČETIRI DANA NAKON što je u Milanu eksplodirao automobil-bomba, Rodžer Feris je otputovao u Berlin sa šefom jordanske obaveštajne službe Hanijem Salamom. Poruke su zasule u amansku ispostavu poput prave digitalne mećave; sa sedmog sprata Agencije urlali su da im se da bilo šta o milanskim bombašima što će direktor moći da odnese predsedniku. Ali u Glavnom štabu je uvek bilo vike zbog nečeg i Feris je smatrao da je ovo putovanje s Hanijem važnije.

Feris je slušao priče o hrabrosti pripadnika jordanske obaveštajne službe. Operativci CIA zvali su ih „srca“, delimično zbog njihovog tajnog imena KJU EM* HART, a delimično i zato što je to odgovaralo njihovom stilu rada. Ali do odlaska u Berlin, Feris zapravo i nije video „srca“ na delu. Predstojeća akcija nije bila ništa posebno. Planirana je mesecima, ali samo izvođenje biće krajnje jednostavno. Operacija je mogla da se izvede na samo jedan način. Feris tada nije previše razmišljao o složenosti operacije: bio je to tako savršeno izgrađen lavirint da mu nije ni palo na pamet da se pita je li to samo deo većeg lavirinta; staza koja je vodila do izlaza bila je tako dobro osvetljena da

* Engl.: *heart* – srce. (Prim. prev.)

nije ni pomislio da se zapita je li to možda *ulaz* u nešto drugo. Stigli su do stambene zgrade u istočnom predgrađu Berlina, u oblast koju je 1945. uništila Crvena armija i koja se nikad nije sasvim oporavila. Bledo oktobarsko sunce jedva primetno je, metalnim odsjajem, obasjavalo oblake, a predgrađe je imalo boju prljavštine: malter na zidovima bio je blatnjavosmeđe boje, uljaste barice punile su slivnike na ulici; propali stari trabant parkiran uz ivičnjak. Dole niz ulicu, nekoliko malih Turaka pikalo je fudbal, sa Ulice Jakob, udaljene ceo blok, dopirala je buka saobraćaja, ali osim toga bilo je mirno. Još napred uzdizali su se turobni stambeni blokovi izgrađeni pre više decenija za radnike obližnje fabrike; sad su se sveli na urbane ruine koje su nastanjivali imigranti, uljezi i nekolicina vremešnih Nemačaca previše zbunjenih i obeshrabrenih da bi se selili. S nekoliko otvorenih prozora nije dopirao miris šnicli i kiselog kupusa, već vonj belog luka i jeftinog maslinovog ulja.

Feris je bio visok oko metar i osamdeset, imao je čekinjavu crnu kosu i nežne crte lica. Usne su mu se izvijale u blagi osmeh, a iz očiju mu je izbijao sjaj zbog kog je delovao zainteresovano i onda kad to nije bio. Najuočljivija mana mu je bilo hramanje – posledica kad su iz ručnog minobacača pogodili njegov automobil na putu severno od Balada u Iraku, pre šest meseci. Feris je imao sreće; šrapnel mu se zario u nogu, ali preživio je; irački agent koji je vozio kola poginuo je. Kažu da su dobri obaveštajci neupadljivi ljudi, oni čija lica zaboravite u gomili. Po tim merilima, Feris je odabrao pogrešnu profesiju. Bio je nestrpljiv i gladan akcije i tragao je za nečim što još nije doživio.

Feris je išao za Hanijem i njegovim pomoćnikom Marvanom. Pažljivo su koračali između đubreta ispalog iz pretrpanog kontejnera u prolazu i stigli do zadnjih vrata. Zid je bio zamazan debelim četvrtastim slovima grafita ispisanih izmešano na nemačkom i turskom. Reč pored vrata ličila je na „Alah“. Ili je

to možda bilo „Abba“, naziv švedske pop-grupe. Hani je prislonio kažiprst na usne i pokazao prozore na trećem spratu. Kroz umrljane smeđe zavese dopiralo je svetlo. Meta je kod kuće, ali to ih i ne iznenađuje. Hanijevi ljudi osmatrali su ovo mesto nekoliko meseci, a oni ne prave greške.

HANI SALAM je bio ugladen, elegantno odeven Jordanac. Kosa mu je bila sjajnocrna – prilično crna za čoveka koji je davno prešao pedesetu, ali brkovi prošarani sedim dlakama odavali su njegove godine. Hani je šef GID-a,* *Glavne obaveštajne službe*, što je pravo ime jordanske obaveštajne službe. Bio je to dominantan i elokventan čovek i ljudi su mu se često obraćali sa počasnom osmanskom titulom, nazivajući ga Hani-paša, pri čemu bi prvo slovo izgovarali kao „B“ pa je to zvučalo kao „baša“. Ferisu je isprva delovao zastrašujuće, ali posle nekoliko nedelja, razmišljao je o njemu kao o arapskoj verziji salonskog pevača Dina Martina. Hani Salam je bio skockan, od sjajnih uglačanih cipela do zatamnjenih stakala sunčanih naočara. Poput većine uspešnih ljudi na Istoku, ponašao se uzdržano, gotovo povučeno. Njegovi ugladeni maniri na prvi pogled su podsećali na britanske – tragavnog šestomesečnog boravka u Sendharstu. Ali osnova njegovog karaktera zapravo je velikodušan premda tajanstven duh beduinskog plemenskog vođe. Hani je pripadao onoj vrsti ljudi koji vam nikad neće reći sve što znaju.

Kad je prvi put proveo Ferisa kroz GID, šaljivo mu je ispričao kako ga se Jordanci toliko plaše da o njegovom štabu govore kao o „fabrici noktiju“. „Znate, ti ljudi su mnogo šašavi“, rekao je odmahujući rukom. Naravno da nije dozvoljavao svojim momcima da ljudima čupaju nokte. To ne pomaže; zatvorenci će reći sve samo da ne trpe bol. Hani se nije obazirao na to što ga smatraju okrutnim, ali mrzeo je pomisao na to da bi ga mogli

* *General Intelligence Department.* (Prim. prev.)

smatrati nedelotvornim. Na tom prvom sastanku objasnio je Ferisu da svakog novog zatvorenika, pripadnika Al Kaide, drži nekoliko dana budnog u sobi za ispitivanja koju Jordanci zovu „plavi hotel“, a zatim mu pokaže fotografiju roditelja ili brata ili sestre. To je obično dovoljno. Porodica može da učini ono što hiljadu udaraca zatvorskih stražara ne može – poverio mu je Hani. Ona podriva želju za umiranjem i učvršćuje volju za životom.

Ljudi iz Lenglija su Hanija uvek opisivali kao profesionalca. U tome je bilo neke snishodljivosti, kao kad belci opisuju crnca koji se lepo izražava kao „elokventnog“. Ali hvale Hanija prikrivale su činjenicu da Agencija zavisi od njega više nego što bi trebalo. Kao izvršni šef ispostave, Feris je trebalo da uspostavi odnose s čelnikom partnerske obaveštajne službe. I kad ga je „Din Martin“ pre dva dana lično pozvao da mu se pridruži u akciji u Nemačkoj, shvatio je to kao veliku priliku. U Agencijinom Odeljenju za Bliski istok prigovorili su mu kako treba da ostane za radnim stolom i da odgovara na telegrame u vezi s bombaškim napadom u Milanu. Ali umešao se Ed Hofman, šef Odeljenja. „Oni su idioti“, rekao je o podređenima koji su pokušali da spreče Ferisovo putovanje. Rekao je Ferisu da mu se javi pošto obave operaciju.

JORDANAC je otvorio zadnja vrata i rukom dao znak Ferisu i Marvanu da ga slede. Prolaz je bio mračan; zidovi su vonjali na buđ. Prikradajući se na prstima u skupim mokasinama, Hani je stigao do betonskog stepeništa. Čulo se jedino pušačko hripanje iz njegovih pluća. Zatim je krenuo Marvan. Ličio je na uličnog kavgađiziju koji Ferisu krči put. Imao je ožiljak na desnom obrazu blizu oka, a telo mu je bilo mršavo i snažno kao u pustinjskog psa. Feris ga je sledio; gotovo se nije ni primjećivalo da hramlje, premda ga je noga i dalje bolela.

Marvan je nosio automatski pištolj čiji su se obrisi nazirali ispod sakoa. Dok su se peli stepenicama, izvukao ga je iz futrole i sakrio u ruci. Njih trojica su se kretala u istom ritmu, jedan uz drugog. Hani se zaledio kad je čuo zvuk otvaranja vrata iznad njih. Pomerio se prema Marvanu, koji je klimnuo glavom i prislonio pištolj uz nogu. To je, međutim, bila samo stara Nemica koja je s cegerom u ruci pošla u kupovinu. Prošla je pored njih i ne pogledavši ih.

Hani je nastavio da se penje. Ferisu je pre toga, u Amanu, rekao samo to da je mesecima pripremao akciju. „Pođi sa mnom i gledaj kako povlačim obarač“, rekao mu je. Feris nije znao da li će Hani i Marvan stvarno nekog upucati. To bi, tehnički, bilo protivzakonito, ali u Glavnom štabu se ne bi bunili ako bi on napisao istinit izveštaj. Nisu više bili naročito sitničavi u vezi s takvim ponašanjem. Amerika je u ratu. A u ratu su pravila drugačija. Bar mu je Hofman uvek tako govorio.

Kad su stigli na treći sprat, Jordanac mu je pokazao da stane. Izvukao je iz džepa mobilni telefon, prislonio ga uz uvo i prošaputao nešto na arapskom. Zatim je klimnuo glavom prema njima i sva trojica se odšunjaše prema vratima obeleženim brojem trideset šest. Hani je znao da će Mustafa Karami tog popodneva biti kod kuće. Istini za volju, znao je gotovo sve o njemu – o njegovom poslu, navikama, školskim prijateljima iz vremena dečastva u Zarki i o njegovoj porodici u Amanu. Znao je u kojoj džamiji u Berlinu klanja, brojeve njegovih mobilnih telefona, *havalu** kojom mu stiže novac iz Dubajja. Ali, pre svega, znao je kad je Mustafa Karami otišao u Avganistan, kad se pridružio Al Kaidi, ko je u organizaciji imao poverenja u njega i ko je s njim održavao vezu. Hani je, takoreći, završio školu o njemu i sad je bilo vreme za maturalni ispit.

Kad se Hani približio vratima, Marvan je podigao pištolj. Feris je ostao u senci nekoliko koraka iza. On je imao pištolj

* Arapski: prenos; u tekstu označava način, kanale kojima se prebacuje novac. (Prim. prev.)

u ramenoj futroli ispod mantila i posegnuo je desnom rukom za zaobljenom metalnom drškom. Odozgo, iz nekog drugog stana, dopirali su slabi zvuci arapske muzike. Hani je podigao ruku dajući im znak da je spreman. Jednom je pokucao glasno na vrata, sačekao trenutak, a onda ponovo pokucao. Vrata su se bučno otvorila i glas je promumlao na nemačkom: „*Bitte?*“* Karami je imao lanac na vratima, ali je oprezno provirio kroz otvor. Pokušao je da zalupi vrata kad je video nepoznata lica, ali Hani je hitro proturio stopalo kroz otvor.

„Zdravo, Mustafa, prijatelju moj“, rekao je Hani na arapskom. „Bog je veliki. Mir s tobom.“ Marvan je savio nogu kako bi u slučaju potrebe mogao da šutne vrata.

„Šta hoćeš?“, odvratio je glas iz stana. Lanac je i dalje bio zakačen.

„Neko hoće da razgovara s tobom“, rekao je Hani. „Uzmi ovaj telefon, molim te. Veruj mi, to je samo telefon. Ne boj se.“ Polako je provukao telefon kroz otvor. Karami ga najpre nije ni dodirnuo.

„Uzmi telefon, dragi“, blago je rekao Hani.

„Zašto? Ko me zove?“

„Razgovaraj sa majkom.“

„Šta?“

„Razgovaraj sa majkom. Ona čeka da popriča s tobom.“

Mladi Arapin je prislonio telefon uz uvo. Slušao je glas koji nije čuo tri godine. Najpre nije razumeo. Govorila mu je kako je vrlo ponosna na njega. Kako je oduvek znala da će on uspeti, još dok je bio dečak u Zarki. A sad čini velika dela. Poslao joj je novac, i frižider, a sad čak i televizor. Poslatim novcem je platila najamninu novog stana u kom iz fotelje posmatra zalazak sunca iza brda. Tako je ponosna na njega sad kad je uspeo. Dobar je on sin, nek je Bogu hvala. Ispunjenje majčinog sna. Božji blagoslov. Plakala je. Kad je rekla „do viđenja“, i Mustafa

* Nem.: Izvolite. (Prim. prev.)

je zaplakao. Od radosti što je čuo majku, svakako, ali i od muke, znajući da je uhvaćen.

„Ti si ispunjenje majčinog sna“, rekao mu je Hani.

„Šta ste joj uradili?“ Mustafa je brisao suze u očima. „Nisam uradio ništa od onog što je rekla. Prevarili ste je.“

„Pusti me da uđem, da popričamo.“

Mustafa je zastao, kao da pokušava da smisli način da pobegne, ali već je bio u Hanijevoj vlasti. Skinuo je lanac i otvorio vrata. Njih trojica udoše u sobu. Bila je jezivo prazna, bez nameštaja i ukrasa, samo su uz jedan zid ležali dušek i prostirka za klanjanje okrenuta prema Meki. Mustafino usukano telo bilo je mlitavo i povijeno, nalik odbačenom odelu. „Šta hoćeš?“, upitao je. Ruke su mu se tresle.

„Ja sam pomogao tvojoj majci“, rekao je Hani. Odmerio je mladića. Nije morao da naglasi očigledan zaključak – kao što joj je pomogao, isto tako je mogao i da joj naudi.

„Prevarili ste je“, ponovio je Mustafa. Blago je zadrhtao kad je to rekao.

„Nismo, pomogli smo joj. Dali smo joj mnogo poklona i rekli smo joj da su joj to darovi od sina kog voli. Učinili smo *hasnu*, dobro delo.“ Hanijeve reči kao da su ostale da vise u vazduhu.

„Je li ona u zatvoru?“, pitao je Mustafa. Ruke su mu se i dalje tresle. Hani mu je pružio cigaretu i pripalio mu je.

„Naravno da nije. Da li je zvučala kao da je u zatvoru? Srećna je. I voleo bih da takva i ostane, do kraja života.“

Feris je razrogačenih očiju posmatrao iz ugla. Nije pomerio nijedan mišić iz straha da ne poremeti Hanijev ritam. Njegovi poslodavci su takoreći platili ovu predstavu, ali on je samo deo publike.

Tišina se razvukla na mnogo sekundi dok je Mustafa razmatrao svoj položaj. Imaju njegovu majku. Od njega su napravili heroja. Ako odluče, mogu da unište i njega i njegovu majku. To su činjenice.

„Šta hoćete da uradim?“, konačno je upitao Mustafa. Feris se napregnuo da razume arapski, da uhvati svaku reč. Imao je osećaj da posmatra neponovljivu izvedbu remek-dela. Hani nije ni dodirnuo svoju metu, nije mu se obratio otvoreno niti je zapravo podigao glas na njega. To je lepota operacije. Hani je napravio tobogan niz koji je njegova žrtva neumitno i protiv svoje volje skliznula.

„Hoćemo da nam pomogneš“, rekao je Hani. „A ono što treba da uradiš vrlo je jednostavno. Hoćemo da nastaviš da živiš kao i dosad. Ne želimo da budeš izdajnik ili loš musliman, niti da učiniš ikakav *haram*.* Samo želimo da nam budeš prijatelj. I dobar sin.“

„Hoćete da budem vaš agent.“

„Ne, ne. Nisi dobro razumeo. Kasnije ćemo razgovarati o svemu. Ali najpre ću ti dati specijalni telefon da možeš da me zoveš.“ Hani mu je dao mali mobilni telefon. Mustafa je oprežno zurio u njega kao da je granata koja će eksplodirati.

„Videćemo se sutra, na bezbednom mestu, kako bismo mogli da razgovaramo“, nastavio je Hani. Dao mu je plan grada s adresom u berlinskom predgrađu. „Zapamti, molim te, tu adresu i vrati mi plan.“

Mustafa je gledao nekud daleko, želeći nekako da se iskobe-
lja iz mreže koja se ispredala oko njega. „Šta ako kažem ne?“, upitao je. Glas mu je zadrhtao.

„Tvoja majka bi bila nesrećna. Ponosna je na tebe. Ti si božji blagoslov za staricu. Zato znam da nećeš odbiti.“

Reči su bile blage, ali Hanijev pogled nije. Mustafa je shvatio da nema izlaza. Ponovo je pogledao plan grada, desetak sekundi je proučavao adresu, a zatim je sklopio oči.

„Vrati mi mapu, ako si spreman“, rekao mu je Hani. Mladić je još jednom preleteo pogledom preko nje i vratio mu je.

„Dobar dečko.“ Hani mu se ohrabrujuće osmehnulo. „Dakle, dogovorili smo se, videćemo se u Ulici Handel broj sto četrna-

* Arap.: greh. (Prim. prev.)

est, sutra u četiri. Pokućaćeš na vrata sobe pet stotina sedam i pitaćeš za Abdula Aziza. Odgovoriću pitajući te jesi li ti Mohsen, a ti ćeš reći da jesi. To je lozinka za raspoznavanje. Ja ću biti Abdul Aziz, a ti ćeš biti Mohsen. Ako ne budeš mogao da dođeš sutra po podne, dođi na istu adresu sledećeg jutra u deset. Koristi ista imena. Je l' ti jasno?“

Mustafa je klimnuo glavom.

„Ako pokućaš da nas prevariš i da pobegneš, pratićemo te. Ako pokućaš da uspostaviš vezu sa svojim prijateljima, saznaćemo. Posmatramo te danju i noću. Ako napraviš bilo kakvu glupost, naudićeš sebi i onima koje voliš. Nemoj biti glup. Jesi li me razumeo?“

Mladić je još jednom potvrdno klimnuo glavom.

„Ponovi imena, vreme i adresu.“

„Abdul Aziz i Mohsen. Sutra u četiri posle podne, ili, ako ne mogu da dođem, onda sledećeg dana u deset. Adresa je Ulica Handel broj sto četrnaest, soba pet stotina sedam.“

Šef jordanske obaveštajne službe uhvatio je Mustafu za ruku i privukao ga bliže sebi. Mustafa je poslušno poljubio starijeg čoveka u oba obraza. „Neka te Bog čuva“, rekao je Hani.

„Nek je Bogu hvala“, rekao je mladić tako tiho da su ga jedva čuli.

TE NOĆI, za stolom u mirnom uglu gotovo pustog restorana na obodu Kurfürstendama, Feris je postavio Haniju pitanje. Deo njega nije želeo ni reć da kaže, hteo je samo da uživa u tišini koja je nastala nakon što je maestro odsvirao poslednje note. Ali morao je da ga pita.

„Da li će nam vaš momak pomoći u vezi s Milanom?“ To je jedino što će zanimati administrativca u Odeljenju za Bliski istok.

„Svakako se nadam da hoće. Ako i ne pomogne s ovim Milanom, pomoći će nam sa sledećim ili nekim trećim. Ovo je dug

rat. Biće mnogo napada. Sad imamo novu nit. Sledićemo je. A kad vidimo kud vodi, možda ćemo shvatiti svaki Milano. Slažete li se?“

Feris je klimnuo glavom. To zapravo i nije bio odgovor, bar ne odgovor koji će trutovi u Odeljenju za Bliski istok razumeti. Pitaće Ferisa zašto je išao s Jordancem čak u Berlin ako ništa nije saznao. A to je razumno pitanje.

„Ipak, zašto ste me pozvali da pođem s vama?“, osmelio se Feris da pita. „Bio sam samo suvišan prtljag.“

„Zato što mi se sviđate, Rodžere. Pametniji ste od većine ljudi koje Ed Hofman obično šalje u Aman. Želeo sam da vidite kako radimo da ne biste pravili greške kakve prave ostali. Ne želim da budete nadobudni. To je američka boljka, zar ne? Ne želim da umrete zbog nje.“

Hanija je obavio magličast, plavičast dim cigarete. Feris ga je pogledao. Pokazali su zube. Mesec dana pre bombaškog napada u Milanu desio se još jedan u Roterdamu. Sad su već redovno koristili automobil-bombu za napade u Evropi. Trebalo je da ti napadi olakšaju hvatanje pripadnika mreže, ali ovi su postali još neuhvatljiviji. Neprijatelj je promenio način borbe. Pod uticajem nekog novog u mreži, intenzivirali su planove dejstva. Feris je siguran da je Hani to primetio – to je ta nit, zar ne? To ga je danas dovelo u Berlin.

„Ko je sledeći?“, tiho je upitao Feris.

Hani se osmehnuo kroz pramičke dima. „To ne mogu da vam kažem, dragi.“

Ali Feris je mislio da zna. Hani je tragao za istim čovekom za kojim traga i on sam – za čovekom čijeg je prisustva Feris postao svestan pre mnogo meseci, u sigurnoj kući u severnom Baladu, nekoliko dana pre nego što ga je šrapnel pogodio u nogu. Kad sklopi oči, Ferisu u mrežnjači zatreperi slika čoveka koji šalje bombaše u prestonice sveta koji ljudi još smatraju civilizovanim. Nije imao njegove fotografije; nije znao tačnu

lokaciju; nije čak pouzdano znao ni da taj čovek postoji. Postojalo je samo ime, i kad ga je Ferisov irački agent izgovorio tog dana u blizini Balada, glas mu je bio jedva čujni šapat. „Sulejman“, rekao je irački agent. Gotovo je bio progutao reč, kao da će ga neko ubiti ako je glasnije izgovori. Sulejman. To je bilo ime za strah.